

HETI SZEMLE.

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI HETILAP.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:	
Egy évre	6 korona — fillér
Félévre	3 " —
Negyedévre	1 " 50 "
Tanítóknak és kézműiparosoknak egy évre 4 korona.	
Egyes szám ára 20 fillér	

Felelős szerkesztő
BÁTHORY ENDRE.

A lap kiadója:
A „PÁZMÁNY-SAJTÓ”

A szerkesztőséget és kiadóhivatalt illető összes küldemények, pénzek, hirdetések, stb a „Pázmány-sajtó” címére küldendők, (Deák-tér 19 szám)
Hirdetések jutányos árban vétetnek fel
Nyitlatter sora 40 fillér.
A lap megjelenik minden szerdán.

Bánffy szereplése.

Bánffy Dezső báró, volt miniszterelnök, az ex-lex örökemlékü megteremtője, a magyar alkotmány lábballiprója, jelenleg reformatus főgondnok a Kolozsváron tartott egyházkerületi közgyűlésen erős kirohanást intézett a katolikusok ellen, vagyoni egyenlőséget követelvé, s a reformatusok minden bajáért a katolikus egyházat és annak vezérférfiait tevén felelőssé. Megszokott modor, melyet százszor hallottunk már, s jogtalan voltát ezerszer utasították vissza. Most is megérkezett a válasz és pedig olyan ember tollából, akit aligha lehet ultramontán, klerikális jelzőkkel megtisztelni, elfogultságról sem vádolható a katolikusokkal szemben. Az egész ország ismeri őt egyenes-ségéről és bátor szókimondásáról. Nem tekint se barátot, se ellenséget — egyedül az igazság embere, tántorithatatlan bajnoka. A reformatus Bartha Miklós fogta fel azokat az ökölesapásokat, melyeket a zsarnoki abszolutizmus szomorú emlékü nagymestere mért a katolikusok fejére. Országos feltűnést keltett ezikkében, mely a Magyarország hasábjain jelent meg, a szó teljes értelmében tönkretette Bánffyt, bemutatta szánalmat keltő alakját tehetetlen vergődésé-

nek komikus korlátoltságában, melylyel a reformatusok szemét akarván bekötni, kapaszkodik ismét a hatalom után. A klasszikus modorban, óriási hatással megírt cikket egész terjedelmében közöljük.

Ev. ref. szempont.

A csiki góbé kedves terminológiája szerint a macska egy olyan állat, amelynek hátul nyomják meg a farkát s mégis elől nyávog. Ilyenformán történt a felekezeti kürttel is. Prohászka belefújt a budapesti redoutében és a hang kijött belőle a kolozsvári ev. ref. theologia disztermében. Még pedig úgy jött ki, mint Syrakuzában a Dyonisius híres kőbarlang fülén. Megszázaszorozva.

Az egyik mondta: vegyük föl a keztyűt; a másik mondta: pofozódjunk! Mert az egyik művelt elme, a másik parlagon maradt tehetőség. Finom stíljében az egyik a lelkek kisajátításán munkálkodik; bárdatlan modorában a másik a vagyoni kisajátítást hozza szóba. A katolikus szellemet vigyük bele az élet minden viszonyába. Ez az egyik álláspont. Követeljünk vagyoni egyenlőséget a felekezetek számára. Ez a másik álláspont: Mind a kettő: szélsőség. Ha nemzetünk nem volna józan: ezen szélsőségek fenekestől felforgatnák lelki békességünket.

A kolozsvári riadó refrénje szerint „Megnehezült az idők viharos járása fölöttünk”. Ez igaz. És épen csak ennyi igaz a kolozsvári riadó-ból. Mert a többi nem igaz. Nem igaz, hogy az ev. ref. egyház bármely joga a közhatalom által csorbítottatnék. Nem igaz, hogy a jog-egyenlőség és viszonyosság egyházunk kárára és sérelmére valamely vonalon megtámadtatott volna. Nem igaz, hogy az erdélyi katolikus egyházmegye püspökének ilyen vagy amolyan címe egyházunk szabadságának, jogainak, érdekének sérelmét képezné. A riadó konkrét esetei egytől-egyig csupa merő lappaliák. Legkevésbé igaz pedig az, mintha egyházunk vezérfiai (Darányi Ignác és Hegedüs Sándor) felekezeti érdekeinket politikai tekintetekből háttérbe szorítani engednék.

Hanem igenis igaz, hogy az ev. ref. egyházunk válsággal küzd. Igaz, hogy egyházi adónk minden vidéken fölötte terhes; némely vidéken pedig elviselhetetlen. Igaz, hogy hitsorsosaink egyházi buzgósága országszerte megcsökkent. A kitérés napirenden vannak. Lelkészeink üres padoknak prédikálnak. A felekezetnélküliek, a baptisták, a nazárenusok tőlünk szedik ujoncaik legnagyobb kontingensét. Iskolai életünk napról-napra veszít minta-

TÁRCZA.

Haraszthy Tamás.

Úszinte, igaz részvét hangzott el városszerte egy derék férfiú kidőlte fölött, kit üdvös munkássága közepéből ragadott ki a kérlelhetetlen halál.

Mokcsai és haraszti Haraszthy Tamás ügyvéd, törvényhatósági bizottsági tag, élete nyarán itt hagyott bennünket siralmunk völgyében. E tény az, mely szívünket november 15. óta kínos rezdülésben tartja. Őszintén siratjuk s nagy részvétet érzünk közbecsülésben álló családja iránt.

Érdekes fő volt az, melyet hordozott, az őszinteség, az erős akarat és az értelem sugárzott le róla. Olyan volt, mint a minőnek Horatius az igazi férfit jellemzi; büszke, gög nélkül; önérzetes, elbizakodottság nélkül.

Bölcsője Ung megyének Uzsok nevű falujában ringott. Mint szülőföldjének sziklás talaja, olyan volt az ő jelleme: szilárd, kemény. Középiskolai tanulmányait az ungvári gymnasiumban végezte szép sikerrel. Előbb a katonai pályára készült, s mint huszártiszt szolgált ezredénél. Hajlamai, füg-

getlen gondolkozása, nemsokára elvonták e pályától. Városunkban telepedett meg, itt családot alapított és rövid idő alatt ügyvédi oklevelet szerzett a kassai jogakadémián. Ügyvédi prakszistát Ungvárt kezdette meg, majd családi összeköttetései révén Szatmárra tette át irodáját, hol egy negyedszázadnál tovább volt jogtanácsosa a szatmári székeskáptalan vezetése alatt álló egyházmegyei alapítványi pénztárnak, melynek jogi ügyleteit ritka szakértelemmel és tiszteletreméltó becsületességgel intézte.

A régi jurátus világnak a mai jogász nemzedékbe áthajló nemes hajtása volt ő, ki idealizmussal fogott pályájához és nem azzal lépett a jogi tudományok útjára, hogy hány emeletes házat, mennyi és milyen nagy birtokot fog vásárolni. Vagyonát hosszú és kitartó munka mellett egyedül a jog védéséből szerezte s puritán becsületessége még a gondolatától is visszariadt annak, hogy a jog eltiprásának segélyezéséből gyarapodjék.

E sorok írója több esetre emlékszik, midőn a megboldogult a perlekedő szenvedélyt a neki följánlott per vezetésének rideg visszautasítása, vagy a felek kibékítése által eloltotta. Soha olyan ügyet el-

nem vállalt, melyből csak az ügyvédnek van haszna és soha segédkezet nem nyújtott az igazságnak vagy a gyámoltalanságnak elbuktatására.

Ügyvédi működésének iránytűje lelkiismerete volt, alapja pedig az emberszeretet. Az embert szeretni nemcsak emberi, de jogász kötelességnek is tartotta, ugyanazért gyűlölt minden olyan ügyvédi fogást, mely önző célokért a törvény kijátszásában tet-szelgett.

Szókimondó, egyenes karakter volt; épen azért bizonyos körök előtt nem örvendett valami nagy népszerűségnek, de azért ezek is tisztelettel hajoltak meg jelleme előtt. Meggyőződésétől eltéríteni nem lehetett s közszereplésében, úgy a választásoknál, mint a törvényhatósági gyűléseken, mindig elvek után indult és sohasem személyek vagy érdekek után.

Rövid ideig szerkesztője volt a „Szatmár” című helyi lapnak, mely az ő vezetése alatt úgy tartalmát, mint irányát tekintve, legtekintélyesebb közlönye volt akkor városunknak. Irálya olyan volt, mint egész egyénisége: egyszerű, világos és határozott. Nem kereste az ugynevezett „stilus curialist”, melylyel jogászaink nagyon szívesen kér-

szerű függetlenségéből és az állami beavatkozás már is feldulta tanügyünk önkormányzati jogrendjét. Ez mind igaz. És ha a kolozsvári vészkiáltás a válságnak ezen valódi tényeivel foglalkozott volna: országos elismerés lett volna a riadó visszhangja.

Csak hogy aki a válságos helyzet valódi tényeivel foglalkozik, kénytelen a válság okaira is kiterjeszkedni. Ez pedig kényes ügy olyan emberre nézve, a ki mint kormányelnök csak az imént léptette életbe a kötelező polgári házasságot, az állami anyakönyvvezetést, a felekezetenküli felekezetest és mindezzel egyidőben eltörülte azt a törvényt, hogy a gyermekek nem szerint kövessék a szülők vallását. Nagy szám-bánommal és kegyetlen mea culpa, mea maxima culpa-val kellett volna annak a beszédnek kezdődni, amely az ev. ref. egyház válságos helyzetével foglalkozik. Azt kellett volna mindenekelőtt töredelmesen beismerni, hogy amit Kovács Albert, Bartha Miklós, Bethlen Gábor, gróf, Péchy Tamás, Szentiványi Árpád és a képviselőház még egy néhány protestáns tagja, az egyházpolitikai viták során, szóval és írásban megjósoltak, a végzet egész megdöbbentő erejével bekövetkezett. De persze akkor nem hallgattak egyházunk vezérférfiai a mélységekből feltörő kiáltásokra. Inkább szabadkőműveskedtek.

Egy előkelő ev. ref. lelkész így szólott hozzám: „Nem látja a képviselő ur, hogy ez a politika anyaszentegyházunk győzelme? Ez a kérdés jellemzi az egész mozgalmat. Dehogy láttam, dehogy láttam azt a győzelmet. Az ellenkezőjét láttam. Am, minő balesillagzat világított akkor hazánk egén, hogy győzelmet és legyőzést kerestek, tehát a nemzeti egység feldulását.

kednek, s melyet csak ők értenek, — talán ők sem egészen.

Általában véve kissé zárkózott természetű volt, bizalmas körben azonban kedves közlékenységével és jóízű humorával mindenkit kellemesen lepott meg. Szellemes mondásai, melyekkel mindig fején találta a szeget, valósággal szálló igékké lettek.

A ki őt családjában látta s megfigyelte, mennyi gyermekies szeretettel becézgette kis unokáit, csak az tudta igazán, hogy a különben hideg külső alatt mily meleg szív dobogott.

Tudjuk, hogy nincs exponáltabb állás az ügyvédnél, hogy senkinek fejéhez nem zudul hamarabb gáncs és támadás. Ő sem tudta azt magától távol tartani, de legszebb dicsősége marad az, hogy nem csak haló poraiban, hanem működése közben is mindenki megismerte, hogy ügyvédi munkájánál mindig a legbecsületesebb intenciók vezették, s közszereplésénél meggyőződésében senki és semmi meg nem ingatta erős lelkét.

Fájdalom, akármily szilárd lélekkel áldotta is meg a Gondviselés, teste nem volt elég erős ellentállani a kór pusztító munkájának. Egy kis zavar a szervezetben, mit az iparkodó vérkeringés legyőzni nem tudott, s az orvosi tudomány eltávolítani nem volt

Amit nem kerestek, azt kaptuk meg. Bekövetkezett a katolikus egyház nagy diadala és a protestáns egyház összezsugorodása.

Igaz, rést ütöttek a katolikus dogmán. Ez a seb azonban platonikus. Mert kontraktusra nem házasodik a hatolikus hívó. A dogmatikus sérelmet különben is bőven kárpótolja két valóság. Egyik a reverzális-rendszer teljes felujulása. Másik a katolikus világi elem hitbuzgóságának nagy arányokban való föléledése. Ezt az ügyet fényes világításba helyezi egy kérdés. Kérdezzük meg az országgyűlési néppárttól, amely voltaképpen arra alakult, hogy az egyházpolitikát visszacsinálja, hajlandó-e eltörölni a kötelező polgári házasságot, az állami anyakönyvvezetést, a felekezetenkülsőséget és a zsidó vallás receptíóját? Erre azt felelné, hogy hajlandó. Am kérdezzük meg, hajlandó-e ezen intézményeket azzal a junktimmal eltörölni, amelylyel ezek létrejöttek — tudniillik visszaállítani azt a törvényt, hogy a gyermekek nem szerint kövessék a szülők vallását? Azt hiszem, hogy a néppárt ezt az ajánlatot nem fogadná el. Mert a reverzális olyan hatalmas eszköze a hódításnak, amiről nem mond le immár a katolikus egyház.

Amig pedig ezzel a fegyverrel a katolikus egyház vasakarata tervszerűen nyomul előre a hódítás mezején: azalatt mi pusztulunk. És pedig feltartóztatlanul pusztulunk.

Lelkészeink jóvedelmét megapasztotta az új intézmény. Ezt az érvágást nem pótolja a kongrua, mert az államsegélyre a stóla mellett is szükség volt. Kisebb egyházközsegeink lelki gondozása maholnap lehetetlenné válik. A körlelkészsegek intézménye, mint mesterséges szurrogátum, már is rendszerré kezd

képes, megszakította a munkás, áldásos pályát. A csapás készületlenül érte családját s kinosan lepte meg tisztelőit és barátait. Mélyebben átértett részvét régen nem borult városunkra. Pedig az elköltözött nem kereste a népszerűséget, egyetlen szép frázist sem hagyott maga után, s ha szereplését leltározni akarnók, tapasztalnék, hogy az csupa tettekből áll.

Nagy szeretettel csüggött a természetben. Szabad idejét legörömelebb kertjében vagy majorjában töltötte a virágok mellett, melyeket maga gondozott, a fák között, melyeket maga nevelt. Mintha élte végével is ezt a szeretetet akarta volna dokumentálni: együtt halt meg a természettel. Gonddal ápolt kertjében a fák már lekopaszodtak, a tar galyak alatt bervadt lombok feküsznek és épen a lugas előtt, melyben sokszor és szívesen időzött, nagy szorgalommal hordta össze az ősz a leveleket, mintha sirhantot akarna emelni az elköltözöttnek azon fák lombjaiból, melyeket ő ültetett.

És mikor eljön a kikelet, sirján fognak újra virulni kedves virágjai, melyeknek árva hagyott családjának könnye lesz a harmatja.

Legyen áldott emléke!

lenni. Ez pedig a veszett fejszének csak a nyele.

Népesedési szaporodásunk igen jelentékeny volt a katolikus házasságok felbonthatatlansága miatt. A váló-felek áttértek a mi vallásunkra. Még pedig éppen az intelligens és vagyonos elemek. Ettől az előnytől elestünk.

Erdélyi papságunk, mely a legmostohább helyzetben sinlődik, jelentékeny jövedelmeket húzott a váló-pörökből. Ez a forrás isbedugult.

A vegyes házasságoknál — kivált Erdélyben — a gyermek nem szerint követvén szülői vallását: megtartottuk a létszámot. Most a katolikus lelkész megtagadja az oltár előtt való esketést, ha a felek nem adnak reverzalist arról, hogy gyermekeiket a katolikus hitben fogják nevelni. No hát a reverzalist megadják. Megadják többen még a főurak közül is. A szegény honorációr éppen megadja, mert a gazdag kath. státus olesó nevelést biztosít a gyermekeknek. A felekezetenkülsőség zsilipet nyitott az egyházunkból való könnyű távozásra. Népeségünk nagy arányokban apad. Menekül a nagy egyházi teher elől. Az a három éves fizetési kötelezettség nem vált be korlátnak; mert előbb katolikkussá lesz és csak azután felekezetenküli.

Mindehhez járul — de nem függ össze az egyházpolitikai törvényekkel — vezérférfiainknak az a szerencsétlen törekvése, hogy önkormányzati jogkörünket, ahol csak lehet, következetesen nyirbálják. Megfosztván az öntevékenységek ambíciójától: elfojtják benne az érdeklődést, a buzgóságot és a ragaszkodást. Nevelik a közönyt. Könnyűvé teszik az elszakadást. Sokat lehetne erről, kivált az erdélyi egyházkerületekre vonatkozólag beszélni, ahol évtizedek óta a legmeregvebb autokratizmus uralkodik és a presbiteri szellemnek és intézményeknek maholnap nyoma vész. Ez is egyik nagy oka a válságnak.

Ha tehát segíteni akar Bánffy Dezső báró ur a nyomasztó helyzeten: mindenekelőtt próbáljon helyes diagnózist csinálni s akkor, mikor oly nagy mértékben vagyunk az államsegélyre utalva: ne a felekezeti harcban kessen lelkiismeretlen menedéket és ne ügyetlenkedjék a Deák Ferencz egyházpolitikájára való hivatkozással, amely politika az amerikai rendszert, tehát az egyháznak az államtól való teljes elválasztását tartotta eszményének, — hanem hintsen hamut a fejére és az önkormányzati hatáskörök kiterjesztésével igyekezzék az elálmosodott hitbuzgóságot felébreszteni, főleg pedig iparkodjék az évtizedek óta önmagát kiegészítő egyházkerületi közgyűlést megrevésedett állapotából kiemelni.

Az adóvégrehajtások megynkben.

Azt az istentelenséget, azt a kiméletlen vandalizmust, azt a lelkiismeretlen pusztítást, amit a szegény szerencsétlen népen

az őszi időszak beálltával, egy-egy — többnyire zsidó — végrehajtó társaságában a közs. elöljáróságok elkövetnek, most már nem lehet szó nélkül hagyni.

Nézzünk már egyszer a szemébe ennek a rákfénének, s világosítsuk fel a nem látó, a semmit észre nem vevő hatóságokat, s hallják meg gyenge szavunkat oda fenn Budapesten is, ha másként nem, legalább akként, hogy a fővárosi lapok vegyenek tudomást e tarthatlan állapotokról, s sürgessék e rettenetes visszaéléseknek orvoslását.

Mit ér a hegyvidéki actio, mit ér a ruthének segélyezése, a székelyek pártolása, Máramaros megye inség kölesőne, ha jövő évre, Szatmár megye, eddig — úgy szólván — tehetős népe jut a télen, a fennemlített segélyezettek sorsára, s kezd kivándorolni Amerikába, és itthon csak a könyörület kenyerét igénybe vevő aggok, gyermekek s elhagyott asszonyok maradnak, kiket tényleg segélyezni kell, mert éhen vesznek.

A kormány — ami különben egyik legrettenetesebb bűne — a pénzügyigazgatóság, — melyet végre is fiscalis szempontok vezetnek, a törvényhatóság — melynek pedig első sorban volna kötelessége magát informálni, *semmit nem tudnak* e borzasztó visszaélésekről. Hol van a közigazgatási bizottság, melynek vidéki választott tagjai vannak, hogy erről a dologról tudomást nem vesz, és saját — meg nem érdemelt — hatáskörében nem orvosolja e dolgokat.

Miért ül az a 20 választott tag minden hónap II.-ik péntekjén össze, ha a vidéken szemük előtt folyó ezen atrocitásokat elnézi, sőt meg sem említi.

A convertita *Luby Géza* míg ott volt, — hallván a kávinista papoktól ezeket a visszaéléseket, — legalább néha szóba hozta ezeket a dolgokat; ma semmi ellen őrzés, semmi felvigyázat, megindult a Hajrá! a szegény nép ellen, hogy a községi jegyző ur! ez a mai nap legnagyobb hatalmassága, kinek a szbiróság nem mer parancsolni, az alispán — vmegyei közgyűlési szavazattal bir nagy része, — nem akar parancsolni... megtölthesse zsebeit, a duplán felszámított végrehajtási költségekből, melyet törvény szerint joga van a községi elöljáróságnak vulgó közzjegyzőnek saját belátása és tettszése szerint elszámolni. —

Ez a főbaj. Itt fekszik a nyul a bokorban. Ezt kell már egyszer kiugratni.

Pénzügyigazgatóság, alispán, szbiró vagy a nyilvánosság? Mindegy csak sanálva legyen a dolog. —

A végrehajtási költség, — mint említve volt — elszámolható a közs. elöljáróság által. Ebből telik, napi díj, fuvarbér, ellátási költség, a transferáláshoz szükséges fuvar, hajcsár, napszamos, futárjelentés a szbirósághoz, karhatalom kérése, esendörök napi és fuvardija, szóval annyi felszámolás, hogy a felszámított s első sorban bevett 5 kr. minden forint után és negyedévenként elszámolható legyen a közs. elöljáróság — mindig a nagy hatalom a jegyző — által. Igen de végrehajtási költséget csak ott lehet felszámítani, ahol adóhátralék van.

Gondoskodni kell tehát, hogy az év végére minden községben legyen adóhátralék.

Itt megint a jegyző ur nagy hatalma működik. A szervezési szabály rendelet szerint, a jegyző ur köteles minden héten köve községeiben megjelenni, hogy a felmerült közzigazg. teendőket elvégezze, a beérkezett ügydarabokat beiktassa, a pénztári naplóba, főkönyvekbe a tett fizetéseket beszerezte,

azokat lezárja, a közs. birót ellenőrizze, s a felmerült és hatáskörébe eső panaszokat elintézza.

Persze ilyenkor a huszlátó birónak az egy kilóhus a mézáróstól, a liter borok a koresmáros tisztának talált söntéséből, a a hitelesítettnek talált üveg mértékekben rendszeren kijárnak.

Ezen kívül kapja a közzjegyző ur a körön belől vmegyei szabályrendeletben (ezt a szabályrendeletet is a közzjegyzőkkel közöl atyafirágban levő vm. jegyző csinálta) megállapított fuvardijjal.

Az ilyen jegyzői napokon kellene a szegény népet az adófizetésre szólítani!! Télen favágásból, tavasszal különféle napszámból, nyáron más terményéből fizethet a paraszt ember.

Azonban ilyenkor a világért sem exequal a jegyző ur. Hiszen ez után nem jár végrehajtási költség! Ingyen pedig csak nem csinál a jegyző ur hivatalos működést, elég ha a 400—600 frt fizetést a 200—300 frt mellékjövédelmet, a 80—100 frt lakbért felszedi. Ilyenkor csak mulatni, pipázni, szórakozni jár a községbe, legfeljebb az adó összeírásokat végzi, s a jövedelmi adókkal sózza meg illetéktelenül az adózó polgárokat, a komisz zsidókat és a nagyobb földbirtokosokat.

Ha a szegény ember adót akar fizetni, azt elutasítja „még nincsen meg a kivetés, a B tabella nincs hitelesítve, ráérünk még adót fizetni, ne legyen az állam telhetetlen stb.“ Hjah! Ilyenkor nem jár végrehajtási költség az adókra se kamat. A szegény nép még megköszöni a jegyző ur kegyességét, nem nyuzza meg a szegény embert.

De honnan kerül ki akkor a községi szükséglet?

Ezt bekéri a nagyobb birtokosokon. Azok tudják, hogy a községi pótdó után nem jár kamat, és végrehajtási költség, így azokat nyuzhatja meg a községi adókért.

Igy következik el az ősz. Már akkor van adóhátralék, a nép nem fizetett egész éven át adót.

Van illeték is ami esedékes. A jegyző ur bemegy maga N.-Károlyba, maga kéri saját felelősségére az állami adóvégrehajtót.

A pénzügyigazgatóság? Egész nyáron dolgoztat ingyen egy esomó csavargó, éhen-kórász foglalkozás hiányában szenvedő, irni olvasni tudó kicsapott segédjegyző, elbocsájtott dijnok s Isten tudja honnan felszedett emberrel.

Ezek dolgoznak ingyen, hogy őszszel végrehajtási kiküldetést kapjanak.

A felelősség kimondása után ezek kimennek a bíró nyakára, a szegény bíró lakás, fűtés, világítás, élelmezéssel ellátja őket, s ekkor kezdődik a szüret.

Az állami adó után jár a törvényes kamat.

Ezen kívül minden forint után 5 kr. végrehajtási költség.

Ez a dolog felmegy legalább 15 %-ra.

A községi adó után ugyanannyi.

Az ut adó után detto.

A vmegyei pótdók után annyi.

Illetékek s már állami tartozások után szintén.

Hadi adó, kutya adó, kultur adó, betegápolási költség, 3% államnak, 3% a vmegyének (mire ez a törvénytelen adó? talán a Czerjék-féle sikkasztások fedezésére szavaztatott meg?)

Hol van még az egyházi adó, azt is most hajtják be. Szabályozási költségek, ártéri költségek, és fenntartás, legelő bérek bélyeg csonkítások és Isten tudja mik!!

És ezekre mind 5 kr. legalább, sokszor 10—15kr. lesz minden egyes adó frt. után felszámítva és behajtva.

Mert az állami végrehajtó nem tartja a törvényt, mely szerint, az ágyneműt, az az utolsó két véka lisztet, a fejős tehenet nem szabad lefoglalni, elveszi az az utolsó falatot a gyermek szájából, a kifejt tejet a tehénből, az ágyneműt, még a szántóvető ember ekéjét és tehenét is ha nem fizet.

Aki sérelmesnek tartja a foglalást felebezzon ellene írásban, de ki írja meg neki, a jegyző ur volna hivatva a szegény népek folyamodást irni, de ő hivatalában hosszú száru pipával ül a boros üvegekkel teli asztal mellett, s érzi, hogy ő most nagyobb ur, mint a községbeli földbirtokos, hi a népnek télen-nyáron munkát és kenyeret ad, most azt is megfogja a jegyző ur exegváltatni az állami végrehajtóval, kinek nevét sem tudjuk, s ki elpárolog a községből, ha bejött az elszámolás tárgyát képező végrehajtási költség általány, s megtelt a jegyző ur zsebe a téli hónapokra.

Hol vagy *Bartha Miklós*, a nyilvánosság önzetlen bajnoka? ki az ilyen zsarolások ellen egyedül szoktál egyedül felszólalni a joarnalisztikában.

Hol vagy *Kaffka László*, ki a megyét szoktad felsőbb meghagyásra kunirozni.

Hol vagytok ti választott, megyei közzigazg. bizottsági tagok, a mi véreink, a mi választott embereink, saját testünkől való csontok?

Néhány szó a czipész kisiparról.

(Vonatközússal a „Szamos“ 92. számára.)

A helyi „Szamos“ legutóbbi számában Kassay ur méltán hívja fel a nagyközség figyelmét a hanyatló czipész kisiparra. Bár ne lenne ezen felszólalás ismét egy a pusztasivatagban elveszett szó!

Valljuk be őszintén, hogy a nagyközség rászolgált arra a kis szemrehányásra, a mivel a jelzett cikk írója bennünket illet, hisz mi tényleg egy-két czipész hanyag munkája miatt felhagytunk azzal, hogy megrendelésre dolgoztassunk, hanem a helyett bemegyünk az utunkban levő legelső kész czipőraktárba s egy néhány próba után a nagy választékból csakhamar akad egy pár megfelelőnek látszó, de rendszerint selejtes munkáju s ép ezért — olesó czipő.

Egy némely azért vásárol itt, mert rögtön megkapja, más része, mert választhat izlése szerint, a harmadik — s ez tán a legtöbb — mert olesón kapja.

De vajjon a kisiparos nem felelhet-e meg ugyanezen kívánalmaknak? — Bizonyára. Mert hisz tulajdonképen a czipő raktárban felhalmozott készlet sem szorosán vett gyári termény. A technika bár nagyon előre haladott, még sem érte el tudomásunk szerint azt, hogy a gép egy belé dobott bőrda-rabot mint kész eszimat vagy czipőt adjon ki. Nagyon sok oly „gyári telep“ van, hol csak a legszükségesebb szabó, esetleg varrógépek vannak s számos munkás, szakavatott kisiparos keresi meg mindennapi kenyerét. Jól ismerem Budapesten egy nyári vászon-czipőkészítő telepet, a hol főként csak a munkamegosztás alapján dolgoznak, tehát nem a kézi munka mellőzésével s mégis képesek a kis fogyasztónak is az egy pár nyári félczipőt 60—65 krajczárért adni, holott mi ezt bármely czipőraktárban egy forinttal vagy drágábban is megfizetjük.

Van természetesen ezen telepnek nagy választéku raktára is, tehát a község rög-

tön és miután első kézből veszi, olosón jut ezen szükségletéhez. Ezt pedig a kisipar szolgáltatta.

Van az országban Budapesten, de meg a vidéken is már sok helyen cipőtermelő szövetkezet. Ezekben csak kisiparosok dolgoznak megrendelésre is, raktárra is olosó anyag beszerzéssel, a felesleges munka és költség megtakarítás czéljából legszükségesebb gépek használatával bár, de feltétlen versenyképessé lettek kitűnő minőségű terményeikkel főként az osztrák és selejtes gyártmányokkal szemben. Ezt is a kisiparosok alkották.

Tehát mint e röviden jelzett vállalkozások mutatják, nem a közönségen múlik minden.

Ma, a midőn mindenki a honi ipar pártolását hangoztatja, sőt a kormány ép a kisiparost mindenféle néven nevezendő támogatás és segélyben részesíti — bár tagadhatatlan, és elismerem, nehéz a boldogulás — nem ütközik nehézségekbe, különösen ily vidéki gőcpontokon, mint Szatmár is, a kisipart fellendíteni, legalább annyira, hogy pl. a cipész — kaptafájánál maradhasson.

E tekintetben a kisiparost összehasonlítom a nagyközönséggel, mely mindig hangoztatja az önálló vámterület életbeléptetését, de addig rendszeresen csak vásárolja tovább is a külföldi gyártmányt. Ha a honi iparpártolás nem csupán egy általánosan hangoztatott frázis volna, akkor törvényhozás nélkül maga a társadalom állította volna fel a vámsorompókat, mert a külföldi portéka nem találna vevőre. Tehát a nagyközönség látja a bajt, égető szükségnek mondja az orvoslást, de maga — bár teheti — még sem segít rajta.

Ugyanígy a kisiparos is — nem hagyva ki a cipészeket sem — érzi iparának hanyatlását, tudja a baj orvoslási módját, rajta mulik a fellendítés s mégsem segít magán — nem is tesz kísérletet.

Ép a cipészek érdekében indult meg egy mozgalom s habár egyéb nem kívánatik tőlük, mint becsületes munkásság szakmájukban s az azért járó felelősség elvállalása, a százat is meghaladó cipészek közül még 15—20-at sem lehet egyetértő munkálkodásra, saját érdekükben összetartásra bírni, holott megadnák a mód a külföldi és selejtes gyári portékával szemben a versenyt felvenni — s a több példából merített tapasztalatok szerint — nem siker nélkül.

Félreismerhellen a közös nyersanyagbeszerzés és termelés előnye s ez a versenyképességnek főfeltétele is, azonban dacára annak, hogy e téren minden szükséges segítség kilátásba van helyezve, még sem buzdul a kisiparos cipész.

Tehát Kassay urnak igaza van ugyan egy részben, hogy a hazai és főképen a kisipar mellőzésének a nagy közönség az okozója, de azt hiszem, nekünk is igazunk van, hogy a kisiparos sem ártatlan ebben a dologban.

S.

H i r e k.

Erzsébet nap. Gyászos emléküvé lett nálunk az Erzsébet napja, mióta nemzetünk védő angyala, szeretett királynénk elköltözött az élők sorából. Gyász lopózik e napon minden jó magyar ember szívébe, mert akit nemzetünk azon a végzetes napon elvesztett, talán örök időkre pótolhatatlan veszteség. A

székesegyházban gyászmise volt az elhunyt királyné lelkiüdvéért, melyet dr. Fechtel János főgymn. tanár végzett. Ott voltak a tisztikar és a tanuló ifjúság. Istentisztelet után minden intézetben kegyeleteselemlékünnepélyek voltak.

Uj elnök. A gazdasági egyesület ma tartotta meg elnökválasztó gyűlését a városház tanácstermében. Nagy lelkesedéssel Domahidy Sándor eddigi alelnök választatott meg.

Királyi kitüntetés. Ő felsége a király Nedeczey Jánosnak, Munkács város országgyűlési képviselőjének a harmadosztályú vaskoronarendet díjmentesen adományozta.

Uj posta és távirtda főnök. A kereskedelmi miniszter Vetter Ambrus helybeli posta s távirtda főtitket Nagyányára posta és távirtda főnöknek nevezte ki.

Gyász hír. Városunknak egy munkásságában szerény, de kitartó, becsületessége által tiszteletet érdemelt férfia hunyta le örök álmura szeméit a múlt szombaton.

Haraszthy Tamás ügyvéd, városi bizottsági tag adta vissza lelkét Teremtőjének. Régibb idő óta betegeskedett már, de a városban elterjedt hírek szerint állapota nem volt oly veszélyes, hogy ily hirtelen bekövetkező katasztrófától kelljen tartani. Megdöbbenéssel hallottuk már pénteken az esti órákban, hogy a baj rosszabbra fordult, a beteget szelűtés érte. Másnap csakugyan bekövetkezett a gyászeset. Haraszthy előkelő társadalmi állásánál, műveltségénél fogva, de meg azért, hogy jó szíve mindig utat és módot keresett a bajba került szegény emberek sorsának enyhítésére, közbecsülésben álló férfiu volt a szatmári társadalomban. Mint kaptalani ügyvéd 26 év óta közelismerésre működött, s azon állásban, melylyel szemben manapság sok érthető okból tartózkodó álláspontra helyezkedik a társadalom, meg tudott állani azon magaslaton, melyhez az önzésnek még csak gyanuja sem férhetett. Gondos és szerető családapa volt, kit hozzártartozói méltán siratnak, de általános részvételt kelt férfikorának delén bekövetkezett váratlan halála társadalmi életünk legszélesebb köreiben is. Hült tetemeit tegnapelőtt délután 3 órakor helyezték örök nyugalomra. A mélyen sujtott család a halálesetről a következő gyászjelentést bocsátotta ki: Özv. Haraszthy Tamásné szül. Berki Vilma mint neje, leánya Vilma és férje Haraszthy Béla, unokái Katicza és Tamika, valamint nővérei Haraszthy Augusztia, Haraszthy Gizella és férje Medveczky István s az összes rokonság nevében a megtört szív mély fájdalomával tudatják a szerető jó férjnek, gondos apának s nagyapának, legjobb testvér és rokonnak mokcsai és haraszti Haraszthy Tamás köz- és váltó ügyvéd és városi bizotts. tagnak, folyó 1902. évi november hó 15-én déli 1 órakor élete 54-ik, boldog házasságának 29 ik évében rövid szenvedés és a halotti szentségek ájtatos felvétele utáni elhunytát. A megboldogult földi részei f. hó 17-én délután 3 órakor fognak Rákóczy-utca 29. számú házatól a róm. kath. egyház szertartásai szerint a hidontuli sirkertbe örök nyugalomra helyeztetni. A drága halott lelki nyugalmaért az engesztelő szent misé-áldozat folyó hó 18. napján reggel 9 órakor fog a székesegyházban a Mindenhatónak bemutatni. Szatmár, 1902. november 15-én. Az örök világosság fényeskedjék neki!

Egyházi kinevezés. Spiri Elek lasztóczyi adminisztrátort, városunk fiát, Firczák Gyula munkácsi püspök Lasztóczyra plebánosnak nevezte ki. A kinevezett Spiri Endre németi állami iskolai tanító fia.

Hivatalvizsgálat. Kemény Alajos pénzügyigazgató s Obholzer Gyula pénzügyi számtanácsos a kir. adóhivatal pénzkezelésének s ügymenetének megvizsgálása czéljából hétfőn reggel városunkba érkeztek. A vizsgálat előreláthatólag 7—8 napig fog tartani.

Esküvő. Oláh József nagykarolyi kir. adótitket szombaton vezette oltárhoz Serly Olga kisasszonyt. Az esküvő családi gyász miatt teljesen szük körben tartott meg. Tanúk voltak Nonn Gyula és a menyasszony sógora, Róth Károly.

Előléptetés. A vallás- és közokt. ügyi miniszter Nagy Gábor nagyszőlősi polgári iskolai tanárt a IX. fiz. osztály 2-ik fokozatába előléptette.

Honvédségi áthelyezések. Szakáll Pál vezérkari honvéd-főhadnagy, helybeli dandársegéd-tisztet és Békéssy Béla ugyanazon rangban székesfehérvári dandársegéd-tisztet kölesönösen; Kund József főhadnagyot Nagykárolyból a 23-ik ezredhez és Kovács Gusztáv főhadnagyot innen Nagykárolyba helyezték át.

Tanári kinevezés. Ő méltósága a püspök ur Holczmann Béla fehérgyarmati segédlelkészt a kir. kath. tanítóképző-intézetbe tanárnak nevezte ki.

Igazságügyi kinevezés. Az igazságügyminiszter Magoss Kálmán debreczeni törvényszéki joggyakornokot ugyanoda aljegyzőnek nevezte ki.

Áthelyezett adótitket. A kir. pénzügyminiszter megengedte, hogy Herzog Ádám fehérgyarmati s Oszváth Lajos nagykikindai kir. adóhivatali tisztet saját kérelmük folytán kölesönösen áthelyeztessenek.

Gyász hír. Szilágyi Dénes kir.-daróczi földbirtokos, vármegyei bizottsági tag elhunyt. — Özv. Liszkay Istvánné, szül. Mike Karolina urnő, több jótékonycélu egyesület alapító és működő tagja e hó 13-án, reggeli 1/2 3 órakor, életének 72. évében Nagybányán elhunyt. Földi részeit e hó 15-én, szombaton délelőt 10 órakor helyezték örök nyugalomra. — Gerbery János adópénztárnok özvegye, szül. Dietz Josefina urnő e hó 13-án életének 81-ik évében Ungváron elhunyt.

Bucsuéstély. Lengyel József képezdei tanár távozni készülvén új állomáshelyére, barátai és ismerősei e hó 27-én, csütörtökön este 1/2 8 órakor a kath. kaszinóban bucsuéstélyt rendeznek tiszteletére.

Anyakönyvi kinevezés. A belügyminiszter a panyolai anyakönyvi kerületbe Vadon János ref. tanítót anyakönyvvezetőnek, Gaál Lajos ref. tanítót pedig anyakönyvvezető helyettesnek nevezte ki.

Gyász hír. Özv. Kolumbán Sándorné, szül. trócsányi Trócsányi Terézia életének 64. évében f. hó 13-án Szatmárhegyen elhunyt. Nyugodjék békében!

Áthelyezett tanítónő. A vall. és közokt. miniszter Kleiner Laura kapnikbányai állami elemi iskolai tanítónőt a torontál-szécsányi állami elemi népiskolához helyezte át.

A fegyelmi ügy. Városunk törvényhatóságának fegyelmi választmánya hétfőn délután tárgyalta dr. Korbay Károly főkapitány és Soós János rendőrfogalmazó lemondásának ügyét. A választmány a lemondásokat elfogadásra ajánlotta. A főkapitánynak mint kinevezett tisztviselőnek ügyében a főispán, a rendőrfogalmazó ügyében a városi közgyűlés lesz hivatva dönteni.

Vármegyei küldöttségek a minisztereknek. Szatmárvármegye úgy látszik, sok mindenféle baján alaposan akar segíteni, mert közgyűlési határozat folytán küldöttség megy a belügy-, kereskedelmi és közoktatásügyi miniszterekhez. A küldöttséget, amelynek tagjai gróf

Hugonnai Béla főispán elnöklete alatt Nagy László alispán, Domahidy Sándor, N. Szabó Antal, ináncsi Papp Kálmán és az összes vármegyebeli képviselők, f. hó 20-án csütörtökön fogadják a miniszterek. Gyülekezési hely déli háromnegyed 1 órakor a kereskedelmi miniszteriumban. A miniszter itt déli 1 órakor fogadja a küldöttséget, a mely tekintettel a rossz gazdasági évre és a fenyegető inségre, inséges közmunkák elrendelését fogja kérelmezni. Délután 4 órakor a belügyminiszternél tisztelegnek, a hol a megyei dotáció felemelését kérelmezik. A közoktatási miniszteriumban a fogadtatás d. u. 4 órakor lesz, a hol a küldöttség a nagyszombati, nagybányai és az erdődi járás egy részében a fetekezeti iskolák államosítását fogja kérelmezni.

Házzsentelés. A kath. kaszinó, miként lapunk mult számában már említettük, a jövő vasárnap délelőtt 10 1/2 órakor tartja meg házzsentelési ünnepélyét. Közvetlenül utána diszközgyűlés lesz, mely alkalommal leleplezik a kaszinó fővédnökének, a püspök ur Ó méltóságának arczképét. A tervbe vett felolvasás ezuttal elmarad, az ünnepségeket este a kaszinó összes helyiségeiben rendezendő társas összejövetel és táncmulatság fogja berekeszteni. Külön meghívók nem adatnak ki, a kaszinó összes tagjai tisztelettel ez uton hivattak meg.

A szatmári gazdasági és iparbank Nagy József városi számtiszt póttagot Vári Antal helyére felügyelő bizottsági tagul behívta.

Beiktatás karhatalommal. Említettük lapunk mult számában, mily nagymérvű elkéseredést szült Nagykárolyban az orosz ritusu, tiszta magyar ajku egyházban, hogy román papot nevezték ki az elhunyt lelkész utódjául. Az egyházközség előlegesen ruthén pap kinevezését és a munkácsi egyházmegyébe leendő átkebelezését kérte a nagyváradi püspökségtől. Pável Mihály püspök azonban időközben elhalálozott és dr. Laurán Ágoston püspöki helynök nem vevén figyelembe a kérelmet, kinevezte a lelkészt egy román pap, belényesi gymn. tanár személyében. A hívek tiltakoztak ellene, s minthogy püspöki széküresedés idején az átkebelezést végrehajtani nem lehet, kérték dr. Lauránt, hogy a kinevezést addig az ideig függesztesse fel és csak adminisztráltassa a nagykárolyi plébániát. A kinevezett belényesi tanár értesülvén, mily visszahatást idézett elő kinevezetése, lemondott állásáról. Laurán most ismét egy másik román papot nevezett ki. A hívek kijelentették, hogy elfogadni nem fogadják és csak karhatalommal juthat be a templomba. Ugy is történt. A mult vasárnapra volt kitűzve a beiktatás, mikor a nép a templomajtóba állva csak a kirendelt csendőrség felszólítására engedte be az esperest és új lelkészüket, a román papot. A hívek közül azonban senki sem ment be a templomba, hanem kint maradtak a czinteremben, hol a beiktatási ünnepély alatt a Hymnuszt és Szózatot énekelték. A magyarságukat féltő egyházközség hívei most felsőbb helyen keresik sérelmük orvoslását, mi ha nem következnék be, valamennyien más vallásra fognak áttérni.

Választmányi ülés Debreczenben. A Tiszavidéki Dalszövetség, mint már jeleztük, f. hó 16. án vál. ülést tartott Debreczenben, melyen a szatmári dalárdát dr. Fehetel János képviselte. Határozatba ment, hogy ez évben a dalünnepélyt a szövetség Nyiregyházán fogja megtartani, melyre az előkészületek már nagy arányban megindultak. A választmányon Lengyel Imre elnököl s az egyletek mind képviselve voltak. Az ülés után népes közös vacsora volt, melyen szebbnél-szebb felköszöntők hangzottak el.

Kitüntetés. Nagy László csendőr őrmesternek a király az ezüst érdemkeresztet adományozta azért, hogy a Nagy-Arban a mult évben pusztított tűzvész alkalmával saját élete veszélyeztetésével egy asszonyt mentett ki a tűzhalálból. Az érdemkeresztet a kitüntetett mellé az egész helyőrség és csendőrség jelenlétében Barkóczy Ferenc százados, zászlóalj parancsnok tűzte fel, szép beszéd kíséretében Nagykárolyban.

Az Ezres szombati nagy asztala fényesen sikerült. Mintegy 70 tag gyűlt össze az új

elnök beköszöntőjét s tisztukar programbeszédeit meghallgatni. Orosz Alajos elnök szellemes beköszöntője nagy hatást keltett, nemkülönben ügyes elnöknek bizonyult az est folyamán felmerült ügyek tréfás és gyors lebonyolításában is. Lengyel diszszónok program- és búcsubeszéde, valamint többi ügyes replikái is tetszést arattak. Dr. Kelemen, Ratkovszki, Pirkler, Dr. Fekesházy (új diszszónok), Majos, Dr. Weisz kisebb-nagyobb felszólalásai tartották állandó derűtségben a nagy asztalt. Komoly ügy is fordult elő. A felruházás végleges megoldást nyert. A nagy asztal egyike volt a legsikerültebbeknek. Csak minél több legyen ebből a kvalitásból.

Erzsébet ünnepély. Az ev. ref. felső leányiskola e hó 17-ikén Erzsébet királyné emlékeztére jól sikerült ünnepélyt rendezett. A műsort az iskola énekkara nyitotta meg a „Gyászdal“ elneklésével. Ezután Csendes Fáni II. o. t. érzéssel szavaltta el Szabados Ede: „A mi gyászunk“ című költeményét, majd Mátray Viola II. o. t. szavaltta sikeresen Farkas Imre: „Erzsébet“ című versét. A következő két szám képezte az ünnepély fénypontját, melyek egyike Poszvek Irén tanárnőnek eszmékben gazdag, szép felolvasása, másika pedig Literáty Ilonka IV. o. t. szavaltta volt, ki Sas Ede: „A királynő és a virágok“ cz. gyönyörű költeményét minden részében átérezve, nagy hatást keltve adta elő. Az ünnepélyt az énekkar „Erzsébet királyné halálára“ cz. ének elneklésével zárta be.

Matiné. A szatmári Kölcsey-Kör ez időszaki matinéinek sorozatát 23-án, vasárnap fogja megkezdeni a városháza disztermében. A műsor négy pontból fog állani. 1. Nyitány, előadja a honvédeknek. 2. Felolvasás, tartja Melles Emil főesperes. 3. Kiss József Trombitás cz. költeményét szavalja Bankos Jozefin k. a., a felső leányiskola tanítónője. 4. A honvédeknek fog játszani. A Kölcsey-Kör szakosztálya elhatározta, hogy ezután személyre szóló meghívókat nem fog kibocsátani s meghívását a Kölcsey-Kör tagjaihoz, illetve az általuk bevezetett vendégekhez a hírlapok útján fogja intézni.

A „Szatmár-Németi“ laptársunk a Verbóczy-utcának az István-térrel való összeköttetését, notabene a zárda kertjének átvágását sürgeti legközelebbi számában, mert egy közgyűlési határozat a multban kimondotta volt és miniszterileg is jóvá lett hagyva. A helyzet azonban változott, mert a zárdasuperior tiltakozására meggyőződött a város saját kiküldöttje, a gazdasági tanácsos által, hogy e terv kivitele lehetetlen anélkül, hogy vízbe ne fojtsák a zárdát. Minthogy ezt a város — igen okosan — maga sem kívánja, le is vette az ügyet a napirendről. Ez levén a tényállás, kár beavatkozni olyan egyéneknek, kik az ottani területi viszonyokat talán még hallomásból sem ismerik. Erről a kérdésről szólni sem lehet addig, míg a város csatornázása végre nincs hajtva.

Gyermekfelruházó egyesület. Hétfőn délután népes értekezlet volt a városház közgyűlési termében, melyet Mihály Ferencz állami elemi iskolai igazgató hívott össze, hogy társadalmi uton segítsen a város közönsége a szegény iskolás gyermekek sorsán, kiknek szülei szegénységök miatt téli ruhával sem képesek őket ellátni. Az egyesület megalakult. Városunkban már van több ilyen humanus czélokot szolgáló egyesület, de kívánatos, hogy legyen ennél több és ennél nagyobb körben terjedjen az eszme, melynek nyomán a nyomorban lévő helyzetén segítve legyen.

Dalestély. A szatmárnémeti-i daleyeseület e hó 22-én a polgári Társaskör termében tagjai részére Madzsar Bella urhölgy szives közreműködése mellett dalestélyt rendez a következő műsorral: 1. Elvonnék; férfikar Erkel Ferencztől. 2. Leányhűség. Irta Mátray Lajos, szavalja Madzsar Bella urhölgy. Mi volt nekem a szerelem? férfikar Fortunertől. 4. Magándal előadja Mondik Endre, zongorán kíséri Méder Mihály. 5. Kurucz nóták, férfikar Méder Mihálytól. 6. Felolvasás a nagybányai kirándulásról, tartja dr. Fehetel János. 7. Népdalok, férfikar Kossovitztól. 8. Szentelt hamvak, férfikar Gaál Ferencztől. — A daleyeseület tiszteletbeli, alapító, pártoló s működő tagjai és családjai részére színes meghívók bocsáttattak ki, melyek beléptijegyül szolgálnak. Nem tagok számára a

belépődij személyenkint 2 korona. Kezdeté fél 8 órakor.

Harangfeltétel. Folyó hó 16-án d. e. 11 órakor ment végbe a szatmári ev. ref. templom új harangjának feltétele óriási közönség jelenlétében. Az iparos énekkar alkalmi énekek előadása után Riez István ev. ref. lelkész szép szavakkal megáldotta az új harangot s aztán ismét az iparos énekkar adott elő egy éneket, melynek hangjai mellett kezdték meg a harangnak a toronyba való felhuzását.

Egyleti közgyűlés. A szatmárnémeti torna- és vívőegyesület szombaton délután tartotta meg évi közgyűlését a városház tanács-termében, mely alkalommal a titkár beszámolt az egyesület mult évi működéséről és a pénztáros a vagyoni állapotról tett részletes jelentést. Ekkor tartatott meg a tisztújítás is a következő eredménnyel: Elnök lett dr. Lehótzky János, alelnök Bartha Kálmán, titkár Thurner Albert, pénztárnok Unger István, szertárnok, művezető Ferencz Ágoston, orvos dr. Göbl Alajos. A számvizsgáló bizottság elnöke Kúszner Albert, tagjai Hatvani Béla és Török Zoltán. Választmányi tagok: Beznák Aladár, Erdélyi Miksa, dr. Fejes István, Haller Ferencz, Litleczky István, Markó Kálmán, Mudris Antal, Osváth Elemér, Regézi Sándor, dr. Schönplug Jenő, dr. Tanódi Márton, Kun László.

Szatmárer allgemeine jüdische Zeitung. Vas ist das? . . . Kemény beszéd. Szatmáron még ez ideig nem értjük, ezután majd talán kioktat a jüdische Zeitung. Tehát ismét egy zsidó lap. Hiszen ez ellen semmi kifogásunk, sőt nagyon helyén valónak tartjuk, hogy mondja ki minden lap bátran, mily eszmének akar szolgálatában állani, mert akkor a hazafiság és közérdek czégére alatt nem csempészheti be minden irodalmi szemét a társadalom felforgatására irányuló elveit a közönség szívébe. Ha nyíltan kimondja egy lap, hogy zsidó és a zsidóság érdekeit szolgálja, nem kell féltetni tőle a keresztény társadalmat, mert akkor annak körében nem fog a saját elveinek és existenciájának propagandát csinálni. Keresztény ember se meg nem rendeli, se nem olvassa. Hanem az már botrányos valami, hogy épen most, midőn az egész ország figyelme a magyarság nagyon is elhanyagolt érdekeinek előmozdítására van irányítva, midőn a magyar nyelvnek tért követel minden körben a magyar társadalom, hogy épen most német nyelvű lapot indítsanak olyan városban, ahol eddig soha nem létezett. Hatóságaink dicséretreméltó buzgalommal arra törekcsenek, hogy városainkból az idegen nyelvű feliratokat is kiküszöböljék, s ime most egy jüdische Zeitung bele akar firkálni hazafias törekvéseink nemes munkájába. Ezt perhorreskaljuk és óvást emelünk ellene. De azt hisszük óvást fog emelni ellene magának városunk zsidóságának értelmisége is, mert eddig ugyancsak hangoztatta, hogy hazafiság dolgában nem enged senkinek. Ki hát a platzra, törje ki a nyakát maga annak jüdische Zeitungnak, amelyre Szatmár városában semmi szükség sincs. Vagy azt gondolja talán Klein Izrael, a lap szerkesztője, hogyha kivettük a részünket a diszpolgárok és diszszónokokból, hát akkor egy diszlap is helyén való lesz? . . . Hisz ez nem épen logikátlan, de bizony egy csapásra már sok is a jóból. Elvartuk volna az illetékes hatóságtól, hogy ennek a németesítő törekvésnek álljon útjába és ne adja beleegyezését olyan mozgalom megindításába, melyért az egész ország színe előtt el leszünk ítélve. De ha megadta a beleegyezést, vonja vissza és fordítsa magyarra. Akinek Szatmár városában német nyelvű lapra van szüksége, jöllehet a zsidóság körében is, az nem érdemli meg, hogy a magyar állampolgár nevet bitorolja, annak mutassák meg, merre van az ut Pösen meg Lemberg felé. Még csak egyet! . . . Ezt a lapot abban a nyomdában fogják nyomni, melyet Klein Gyula állított városunkban és Kölcsey-könyvnyomdának keresztelt. Hát nem komikus ez? . . . A jüdische Zeitung ugyancsak hatalmas hordozója lesz a nemzeti nyelv fejlesztésére irányuló ama törekvéseknek, melyek felett a nagy Kölcsey szelleme örökdi.

Műkedvelői színi előadás. A helybeli jóteknő nőegylet színházunkban f. hó

tön és miután első kézből veszi, olesón jut ezen szükségletéhez. Ezt pedig a kisipar szolgáltatta.

Van az országban Budapesten, de meg a vidéken is már sok helyen czipőtermelő szövetkezet. Ezekben csak kisiparosok dolgoznak megrendelésre is, raktárra is olesó anyag beszerzéssel, a felesleges munka és költség megtakarítás céljából legszükségesebb gépek használatával bár, de feltétlen versenyképessé lettek kitűnő minőségű terményeikkel főként az osztrák és selejtes gyártmányokkal szemben. Ezt is a kisiparosok alkották.

Tehát mint e röviden jelzett vállalkozások mutatják, nem a közönségen múlik minden.

Ma, a midőn mindenki a honi ipar pártolását hangoztatja, sőt a kormány ép a kisiparost mindenféle néven nevezendő támogatás és segélyben részesíti — bár tagadhatatlan, és elismerem, nehéz a boldogulás — nem ütközik nehézségekbe, különösen ily vidéki góczpontokon, mint Szatmár is, a kisipart fellendíteni, legalább annyira, hogy pl. a czipész — kaptafájánál maradjon.

E tekintetben a kisiparost összehasonlítom a nagyközönséggel, mely mindig hangoztatja az önálló vámterület életbeléptetését, de addig rendszeresen csak vásárolja tovább is a külföldi gyártmányt. Ha a honi iparpártolás nem csupán egy általánosan hangoztatott frázis volna, akkor törvényhozás nélkül maga a társadalom állította volna fel a vámsorompókat, mert a külföldi portéka nem találna vevőre. Tehát a nagyközönség látja a bajt, égető szükségnek mondja az orvoslást, de maga — bár teheti — még sem segít rajta.

Ugyanilyen a kisiparos is — nem hagyva ki a czipészeket sem — érzi iparának hanyatlását, tudja a baj orvoslási módját, rajta mulik a fellendítés s mégsem segít magán — nem is tesz kísérletet.

Ép a czipészek érdekében indult meg egy mozgalom s habár egyéb nem kívánatik tőlük, mint becsületes munkásság szakmájukban s az azért járó felelősség elvállalása, a százat is meghaladó czipészek közül még 15—20-at sem lehet egyetértő munkálkodásra, saját érdekükben összetartásra bírni, holott megadnák a mód a külföldi és selejtes gyári portékával szemben a versenyt felvenni — s a több példákából merített tapasztalatok szerint — nem siker nélkül.

Félreismerhetlen a közös nyersanyagbeszerzés és termelés előnye s ez a versenyképességnek főfeltétele is, azonban dacára annak, hogy e téren minden szükséges segítség kilátásba van helyezve, még sem buzdul a kisiparos czipész.

Tehát Kassay urnak igaza van ugyan egy részben, hogy a hazai és főképen a kisipar mellőzésének a nagy közönség az okozója, de azt hiszem, nekünk is igazunk van, hogy a kisiparos sem ártatlan ebben a dologban.

S.

H i r e k.

Erzsébet nap. Gyászos emléküvé lett nálunk az Erzsébet napja, mióta nemzetünk védő angyala, szeretett királynénk elköltözött az élők sorából. Gyász lopózik e napon minden jó magyar ember szívébe, mert akit nemzetünk azon a végzetes napon elvesztett, talán örök időkre pótolhatatlan veszteség. A

székesegyházban gyászmise volt az elhunyt királyné lelkiüdvéért, melyet dr. *Fechtel* János főgymn. tanár végzett. Ott voltak a tisztikar és a tanuló ifjuság. Istentisztelet után minden intézetben kegyeletes emlékünnepek voltak.

Uj elnök. A gazdasági egyesület ma tartotta meg elnökválasztó gyűlését a város-ház tanácstermében. Nagy lelkesedéssel *Domahidy* Sándor eddigi alelnök választatott meg.

Királyi kitüntetés. Ő felsége a király *Nedeczey* Jánosnak, Munkács város országgyűlési képviselőjének a harmadosztályú vaskoronarendet díjmentesen adományozta.

Uj posta és távirtda főnök. A kereskedelmi miniszter *Vetter* Ambrus helybeli posta s távirtda főosztet Nagyányára posta és távirtda főnöknek nevezte ki.

Gyász hír. Városunknak egy munkásságában szerény, de kitartó, becsületessége által tiszteletet érdemelt férfia hunyta le örök álmura szeméit a mult szombatán. *Haraszthy* Tamás ügyvéd, városi bizottsági tag adta vissza lelkét Teremtőjének. Rögibb idő óta betegeskedett már, de a városban elterjedt hírek szerint állapota nem volt oly veszélyes, hogy ily hirtelen bekövetkezhető katasztrófától kelljen tartani. Megdöbbenéssel hallottuk már pénteken az esti órákban, hogy a baj rosszabbra fordult, a beteget szélütés érte. Másnap csakugyan bekövetkezett a gyászeset. *Haraszthy* előkelő társadalmi állásánál, műveltségénél fogva, de meg azért, hogy jó szíve mindig utat és módot keresett a bajba került szegény emberek sorsának enyhítésére, közbeesülésben álló férfiu volt a szatmári társadalomban. Mint káptalani ügyvéd 26 év óta közéletre működött, s azon állásban, melylyel szemben manapság sok érthető okból tartózkodó állápontra helyezkedik a társadalom, meg tudott állani azon magaslaton, melyhez az önzésnek még csak gyanuja sem férhetett. Gondos és szerető családapa volt, kit hozzátartozói méltán siratnak, de általános részvételt kelt férfikorának delén bekövetkezett váratlan halála társadalmi életünk legszélesebb köreiből is. Hült tetemeit tegnapelőtt délután 3 órakor helyezték örök nyugalomra. A mélyen sujtott család a halálesetről a következő gyászjelentést bocsátotta ki: *Özv. Haraszthy* Tamásné szül. *Berki* Vilma mint neje, leánya *Vilma* és férje *Haraszthy* Béla, unokái *Katicza* és *Tamika*, valamint nővérei *Haraszthy* Augusztia, *Haraszthy* Gizella és férje *Medveczky* István s az összes rokonság nevében a megtört szív mély fájdalommal tudatják a szerető jó férjnek, gondos apának s nagyapának, legjobb testvér és rokonnak mokcsai és haraszi *Haraszthy* Tamás köz- és váltó ügyvéd és városi bizotts. tagnak, folyó 1902. évi november hó 15-én déli 1 órakor élete 54-ik, boldog házasságának 29 ik évében rövid szenvedés és a halotti szentségek ájtatos felvétele utáni elhunytát. A megboldogult földi részei f. hó 17-én délután 3 órakor fognak Rákóczy-utca 29. számú házából a róm. kath. egyház szertartásai szerint a hidontuli sirkertbe örök nyugalomra helyeztetni. A drága halott lelki nyugalmaért az engesztelő szent miseáldozat folyó hó 18. napján reggel 9 órakor fog a székesegyházban a Mindenhatónak bemutatni. Szatmár, 1902. november 15-én. Az örök világosság fényeskedjék neki!

Egyházi kinevezés. *Spiri* Elek lasztóci adminisztrátort, városunk fiát, *Firczák* Gyula munkácsi püspök Lasztóczra plebánosnak nevezte ki. A kinevezett *Spiri* Endre németi állami iskolai tanító fia.

Hivatalvizsgálat. *Kemény* Alajos pénzügyigazgató s *Obholzer* Gyula pénzügyi számtanácsos a kir. adóhivatal pénzkezelésének s ügymenetének megvizsgálása céljából hétfőn reggel városunkba érkeztek. A vizsgálat előreláthatólag 7—8 napig fog tartani.

Esküvő. *Oláh* József nagykarolyi kir. adótit szombaton vezette oltárhoz *Serly* Olga kisasszonyt. Az esküvő családi gyász miatt teljesen szűk körben tartatott meg. Tanúk voltak *Nonn* Gyula és a menyasszony sógora, *Róth* Károly.

Elöléptetés. A vallás- és közokt. ügyi miniszter *Nagy* Gábor nagyszőlősi polgári iskolai tanárt a IX. fiz. osztály 2-ik fokozatába előléptette.

Honvédségi áthelyezések. *Szakáll* Pál vezérkari honvéd-főhadnagy, helybeli dandársegédtisztet és *Békéssy* Béla ugyanazon rangban székesfehérvári dandársegédtisztet kölcsönösen; *Kund* József főhadnagyot Nagykárolyból a 23-ik ezredhez és *Kovács* Gusztáv főhadnagyot innen Nagykárolyba helyezték át.

Tanári kinevezés. Ő méltósága a püspök ur *Holzmann* Béla főhergyarmati segédlelkészt a kir. kath. tanítóképző-intézethez tanárnak nevezte ki.

Igazságügyi kinevezés. Az igazságügyminiszter *Magoss* Kálmán debreczeni törvényszéki joggyakornokot ugyanoda aljegyzőnek nevezte ki.

Áthelyezett adótitstet. A kir. pénzügyminiszter megengedte, hogy *Herzog* Ádám főhergyarmati s *Ozsváth* Lajos nagykikindai kir. adóhivatali tisztet saját kérelmük folytán kölcsönösen áthelyeztessenek.

Gyász hír. *Szilágyi* Dénes kir.-daróczi földbirtokos, vármegyei bizottsági tag elhunyt. — *Özv. Liszkay* Istvánné, szül. *Mike* Karolina urnő, több jótékonyezélu egyesület alapító és működő tagja e hó 13-án, reggeli 1/23 órakor, életének 72. évében Nagybányán elhunyt. Földi részeit e hó 15-én, szombaton délelőtt 10 órakor helyezték örök nyugalomra. — *Gerbery* János adópénztárnok özvegye, szül. *Dietz* Josefina urnő e hó 13-án életének 81-ik évében Ungváron elhunyt.

Bucsuéstély. *Lengyel* József képezdei tanár távozni készülvén új állomáshelyére, barátai és ismerősei e hó 27-én, csütörtökön este 1/2 8 órakor a kath. kaszinóban bucsuéstélyt rendeznek tiszteletére.

Anyakönyvi kinevezés. A belügyminiszter a panyolai anyakönyvi kerületbe *Vadon* János ref. tanítót anyakönyvvezetőnek, *Gaál* Lajos ref. tanítót pedig anyakönyvvezető helyettesnek nevezte ki.

Gyász hír. *Özv. Kolumbán* Sándorné, szül. trócsányi *Trócsányi* Terézia életének 64. évében f. hó 13-án Szatmárhegyen elhunyt. Nyugodjék békében!

Áthelyezett tanítónő. A vall. és közokt. miniszter *Kleiner* Laura kapnikbányai állami elemi iskolai tanítónőt a torontál-szécsányi állami elemi népiskolához helyezte át.

A fegyelmi ügy. Városunk törvényhatóságának fegyelmi választmánya hétfőn délután tárgyalta dr. *Krbay* Károly főkapitány és *Soós* János rendőrfogalmazó lemondásának ügyét. A választmány a lemondásokat elfogadásra ajánlotta. A főkapitánynak mint kinevezett tisztviselőnek ügyében a főispán, a rendőrfogalmazó ügyében a városi közgyűlés lesz hivatva dönten.

Vármegyét küldöttségek a minisztereknél. Szatmár vármegye úgy látszik, sok mindenféle baján alaposan akar segíteni, mert közgyűlési határozat folytán küldöttség megy a belügy-, kereskedelmi és közoktatásügyi miniszterekhez. A küldöttséget, amelynek tagjai gróf

Hugonnai Béla főispán elnöklete alatt Nagy László alispán, Domahidy Sándor, N. Szabó Antal, ináncsi Papp Kálmán és az összes vármegyebeli képviselők, f. hó 20-án csütörtökön fogadják a minisztereket. Gyülekezési hely déli háromnegyed 1 órakor a kereskedelmi miniszteriumban. A miniszter itt déli 1 órakor fogadja a küldöttséget, a mely tekintettel a rossz gazdasági évre és a fenyegető inségre, inséges munkák elrendelését fogja kérelmezni. Délután 4 órakor a belügyminiszternél tisztelegnek, a hol a megyei dotáció felemelését kérelmezik. A közoktatási miniszteriumban a fogadtatás d. u. 4 órakor lesz, a hol a küldöttség a nagyszombati, nagybányai és az erdődi járás egy részében a fetekezeti iskolák államosítását fogja kérelmezni.

Házzsentelés. A kath. kaszinó, miként lapunk mult számában már említettük, a jövő vasárnap délelőtt 10 1/2 órakor tartja meg házzsentelési ünnepélyét. Közvetlenül utána diszközgyűlés lesz, mely alkalommal leleplezik a kaszinó fővédnökének, a püspök ur Ó méltóságának arczképét. A tervbe vett felolvasás ezuttal elmarad, az ünnepségeket este a kaszinó összes helyiségeiben rendezendő társas összejövetel és táncmulatság fogja berekeszteni. Külön meghívók nem adatnak ki, a kaszinó összes tagjai tisztelettel ez uton hívatnak meg.

A szatmári gazdasági és iparbank Nagy József városi számtiszi póttagot Vári Antal helyére felügyelő bizottsági tagul behívta.

Beiktatás karhatalommal. Említettük lapunk mult számában, mily nagymérvű elkeseredést szült Nagykarolyban az orosz ritusu, tiszta magyar ajku egyházban, hogy román papot neveztek ki az elhunyt lelkész utódjául. Az egyházköztség előlegesen ruthén pap kinevezését és a munkácsi egyházmegyébe leendő átkebelezését kérte a nagyváradi püspökségtől. Pável Mihály püspök azonban időközben elhalálozott és dr. Laurán Ágoston püspöki helynök nem vevén figyelembe a kérelmet, kinevezte a lelkészt egy román pap, belényesi gymn. tanár személyében. A hívek tiltakoztak ellene, s minthogy püspöki széküresedés idején az átkebelezést végrehajtani nem lehet, kérték dr. Lauránt, hogy a kinevezést addig az ideig függesztesse fel és csak administráltassa a nagykarolyi plébániát. A kinevezett belényesi tanár értesülvén, mily visszahatást idézett elő kinevezetése, lemondott állásáról. Laurán most ismét egy másik román papot nevezett ki. A hívek kijelentették, hogy elfogadni nem fogadják és csak karhatalommal juthat be a templomba. Ugy is történt. A mult vasárnapra volt kitűzve a beiktatás, mikor a nép a templomajtóba állva csak a kirendelt esendőrség felszólítására engedte be az esperest és új lelkészüket, a román papot. A hívek közül azonban senki sem ment be a templomba, hanem kint maradtak a czinteremben, hol a beiktatási ünnepély alatt a Hymnuszt és Szózatot énekelték. A magyarságukat féltő egyházköztség hívei most felsőbb helyen keresik sérelmük orvoslását, mi ha nem következnék be, valamennyien más vallásra fognak áttérni.

Választmányi ülés Debreczenben. A Tiszavidéki Dalszövetség, mint már jeleztük, f. hó 16. án val. ülést tartott Debreczenben, melyen a szatmári dalárdát dr. Fechtel János képviselte. Határozatba ment, hogy ez évben a dalünnepélyt a szövetség Nyiregyházán fogja megtartani, melyre az előkészületek már nagy arányban megindultak. A választmányon Lengyel Imre elnökölt s az egyletek mind képviselve voltak. Az ülés után népes közös vacsora volt, melyen szébbnél-szebb felköszöntők hangzottak el.

Kitüntetés. Nagy László esendő őrmesternek a király az ezüst érdemkeresztet adományozta azért, hogy a Nagy-Arban a mult évben pusztított tüzvész alkalmával saját élete veszélyeztetésével egy asszonyt mentett ki a tűzhálból. Az érdemkeresztet a kitüntetett mellére az egész helyőrség és esendőrség jelenlétében Barkóczy Ferenc százados, zászlóalj parancsnok tűzte fel, szép beszéd kíséretében Nagykarolyban.

Az Erves szombati nagy asztala fényesen sikerült. Mintegy 70 tag gyűlt össze az új

elnök beköszöntőjét s tisztikar programbeszédeit meghallgatni. Orosz Alajos elnök szellemes beköszöntője nagy hatást keltett, nemkülönben ügyes elnöknek bizonyult az est folyamán felmerült ügyek tréfás és gyors lebonyolításában is. Lengyel diszszónok program- és búcsubeszéde, valamint többi ügyes replikái is tetszést arattak. Dr. Kelemen, Ratkovszki, Pirkler, Dr. Fekésházy (új diszszónok), Majos, Dr. Weisz kisebb-nagyobb felszólalásai tartották állandó derűtségben a nagy asztalt. Komoly ügy is fordult elő. A felruházás végleges megoldást nyert. A nagy asztal egyike volt a legsikerültebbeknek. Csak minél több legyen ebből a kvalitásból.

Erzsébet ünnepély. Az ev. ref. felső leányiskola e hó 17-ikén Erzsébet királyné emlékezetére jól sikerült ünnepélyt rendezett. A műsort az iskola énekkara nyitotta meg a „Gyászdal” elneklésével. Ezután Csendes Fáni II. o. t. érzéssel szavaltta el Szabados Ede: „A mi gyászunk” című költeményét, majd Mátray Viola II. o. t. szavaltta sikeresen Parkas Imre: „Erzsébet” című versét. A következő két szám képezte az ünnepély fénypontját, melyek egyike Poszvék Irén tanárnőnek eszmékben gazdag, szép felolvasása, másika pedig Literáty Ilonka IV. o. t. szavaltta volt, ki Sas Ede: „A királynő és a virágok” cz. gyönyörű költeményét minden részében átérezve, nagy hatást keltve adta elő. Az ünnepélyt az énekkar „Erzsébet királyné halálára” cz. ének elneklésével zárta be.

Matinék. A szatmári Kölcsey-Kör ez időszaki matinéinek sorozatát 23-án, vasárnap fogja megkezdeni a város háza dísztermében. A műsor négy pontból fog állani. 1. Nyitány, előadja a honvédzenekar. 2. Felolvasás, tartja Melles Emil főesperes. 3. Kiss József Trombitás cz. költeményét szavalja Bankos Jozefin k. a., a felső leányiskola tanítónője. 4. A honvédzenekar fog játszani. A Kölcsey-Kör szakosztálya elhatározta, hogy ezután személyre szóló meghívókat nem fog kibocsátani s meghívását a Kölcsey-Kör tagjaihoz, illetve az általuk bevezetett vendégekhez a hírlapok útján fogja intézni.

A „Szatmár-Németi” lapársunk a Verbőczy-utcának az István térrel való összeköttetését, notabene a zárda kertjének átvágását sürgeti legközelebbi számában, mert egy közgyűlési határozat a multban kimondotta volt és miniszterileg is jóvá lett hagyva. A helyzet azonban változott, mert a zárdasuperior tiltakozására meggyőződött a város saját kiküldöttje, a gazdasági tanácsos által, hogy e terv kivitele lehetetlen anélkül, hogy vízbe ne fojtsák a zárdát. Minthogy ezt a város — igen okosan — maga sem kívánja, le is vette az ügyet a napirendről. Ez levén a tényállás, kár beavatkozni olyan egyéneknek, kik az otáni területi viszonyokat talán még hallomásból sem ismerik. Erről a kérdéstről szólni sem lehet addig, míg a város csatornázása végre nincs hajtvá.

Gyermekfelruházó egyesület. Hétfőn délután népes értekezlet volt a városház közgyűlési termében, melyet Mihály Ferenc állam elemi iskolai igazgató hívott össze, hogy társadalmi uton segítsen a város közönsége a szegény iskolás gyermekek sorsán, kiknek szülei szegénységök miatt téli ruhával sem képesek őket ellátni. Az egyesület megalakult. Városunkban már van több ilyen humanus czélokot szolgáló egylet, de kívánatos, hogy legyen ennél több és ennél nagyobb körben terjedjen az eszme, melynek nyomán a nyomorban lévők helyzetén segítve legyen.

Dalestély. A szatmárnémeti-i dalegyesület e hó 22-én a polgári Társaskör termében tagjai részére Madzsar Bella urhölgy szíves közreműködése mellett dalestélyt rendez a következő műsorról: 1. Elvénél; férfikar Erkel Ferencztől. 2. Leányhűség. Irta Mátray Lajos, szavalja Madzsar Bella urhölgy. Mi volt nekem a szerelem? férfikar Fortunertől. 4. Magándal előadja Mondik Endre, zongorán kíséri Méder Mihály. 5. Kurucz nóták, férfikar Méder Mihálytól. 6. Felolvasás a nagybányai kirándulásról, tartja dr. Fechtel János. 7. Népdalok, férfikar Kossovitztól. 8. Szentelt hamvak, férfikar Gaál Ferencztől. — A dalegyesület tiszteletbeli, alapító, pártoló s működő tagjai és családjai részére színes meghívók bocsáttattak ki, melyek beléptijegyül szolgálnak. Nem tagok számára a

belépődij személyenkint 2 korona. Kezdeté fél 8 órakor.

Harangfettétel. Folyó hó 16-án d. e. 11 órakor ment végbe a szatmári ev. ref. templom új harangjának feltétele óriási közönség jelenlétében. Az iparos énekkar alkalmi énekének előadása után Riez István ev. ref. lelkes szép szavakkal megáldotta az új harangot s aztán ismét az iparos énekkar adott elő egy éneket, melynek hangjai mellett kezdtek meg a harangnak a toronyba való felhuzását.

Egyleti közgyűlés. A szatmárnémeti torna- és vívőegyesület szombaton délután tartotta meg évi közgyűlését a városház tanács-termében, mely alkalommal a titkár beszámolt az egyesület mult évi működéséről és a pénztáros a vagyoni állapotról tett részletes jelentést. Ekkor tartatott meg a tisztújítás is a következő eredménnyel: Elnök lett dr. Lehótzky János, alelnök Bartha Kálmán, titkár Thurner Albert, pénztárnok Unger István, szertárnok, művezető Ferencz Ágoston, orvos dr. Göbl Alajos. A számvizsgáló bizottság elnöke Kúszner Albert, tagjai Hatvani Béla és Török Zoltán. Választmányi tagok: Beznák Aladár, Erdélyi Miksa, dr. Fejes István, Haller Ferencz, Litteczky István, Markó Kálmán, Mudris Antal, Osváth Elemér, Regézi Sándor, dr. Schönpflug Jenő, dr. Tanódi Márton, Kun László.

Szatmárer allgemeine jüdische Zeitung. Vas ist das? ... Kemény beszéd. Szatmáron még ez ideig nem értjük, ezután majd talán kioktat a jüdische Zeitung. Tehát ismét egy zsidó lap. Hiszen ez ellen semmi kifogásunk, sőt nagyon helyén valónak tartjuk, hogy mondja ki minden lap bátran, mily eszmének akar szolgálatában állani, mert akkor a hazafiság és közérdek erejére alatt nem csempészheti be minden irodalmi szemét a társadalom felforgatására irányuló elveit a közönség szívébe. Ha nyíltan kimondja egy lap, hogy zsidó és a zsidóság érdekeit szolgálja, nem kell félni tőle a keresztyén társadalmat, mert akkor annak körében nem fog a saját elveinek és existenciájának propagandát csinálni. Keresztyén ember se meg nem rendeli, se nem olvassa. Hanem az már botrányos valami, hogy épen most, midőn az egész ország figyelme a magyarság nagyon is elhanyagolt érdekeinek előmozdítására van irányítva, midőn a magyar nyelvnek tért követel minden körben a magyar társadalom, hogy épen most német nyelvű lapot indítsanak olyan városban, ahol eddig soha nem létezett. Hatóságaink dicséretreméltó buzgalommal arra törekednek, hogy városainkból az idegen nyelvű feliratokat is kiküszöböljék, s imé most egy jüdische Zeitung bele akar firkálni hazafias törekvéseink nemes munkájába. Ezt perhorreskaljuk és óvást emelünk ellene. De azt hisszük óvást fog emelni ellene magának városunk zsidóságának értelmisége is, mert eddig ugyancsak hangoztatta, hogy hazafiság dolgában nem enged senkinek. Ki hát a platzra, törje ki a nyakát maga annak a jüdische Zeitungnak, amelyre Szatmár városában semmi szükség sincs. Vagy azt gondolja talán Klein Izrael, a lap szerkesztője, hogyha kivettük a részvétel a diszpolgárok és diszszónokokból, hát akkor egy diszlap is helyén való lesz? ... Hisz ez nem épen logikátlanság, de hát bizony egy csapásra már sok is a jóból. Elvartuk volna az illetékes hatóságtól, hogy ennek a németesítő törekvésnek álljon útjába és ne adja beleegyezését olyan mozgalom megindításába, melyért az egész ország színe előtt el leszünk ítelve. De ha megadta a beleegyezést, vonja vissza és fordítsa magyarra. Akinek Szatmár városában német nyelvű lapra van szüksége, jöllehet a zsidóság körében is, az nem érdemli meg, hogy a magyar állampolgár nevet bitorolja, annak mutassák meg, merre van az út Pósen meg Lemberg felé. Még csak egyet! ... Ezt a lapot abban a nyomdában fogják nyomni, melyet Klein Gyula állított városunkban és Kölcsey-könyvnyomdának keresztelt. Hát nem komikus ez? ... A jüdische Zeitung ugyancsak hatalmas hordozója lesz a nemzeti nyelv fejlesztésére irányuló ama törekvéseknek, melyek felett a nagy Kölcsey szelleme örökdió.

Műkedvelői színi előadás. A helybeli jóteknő nőegylet színházunkban f. hó

12-én igen kedves színelőadást tartott. Henry Meilhac és L. Malévy francziából fordított 3 felvonásos énekes vígjátékát adta elő az a kis műkedvelő-csapat, melynek szereplői nagyrésztől már sok csinoszinpadi alakítást láttunk. A közönség, sajnos, lehetett volna nagyobb számban jelen, kivált midőn a jótékonyágnak hozott áldozatért valóban kellemes műélvezetben részesülhetett. A függöny 8 óra körül gördült fel s félház előtt kezdődött az előadás. Sokat vártunk a deszkákon már jól ismert szereplőktől, de örömmel kell elismernünk, hogy várakozásunkat is messze felülmutta egy az egész darab kiváló rendezése, ami dr. Vajay Imre ur e téren már sokszor tapasztalt kiváló érzékét és ügyességét dícséri, mint az előadás egyöntetű, eleven, részleteiben kellőleg kidomborított lefolyása és az összes szereplők kivétel nélküli otthonossága, szerepeik kidolgozása, főként pedig műkedvelőktől ritkán élvezhető énekszámok szabatos előadása. A hölgyek közül *Maróthy Mariska* k. a. kiváló szinpadi otthonossággal öntött drámai erőt a kismama főszerepébe, *Verézy Margit* k. a. Henriette szerepében rendkívül vonzó, bájos alak volt; *Göde Erzsike* k. a. Daoulans báróné elegáns alakításába teljes routinnal bele találta magát, *Lengyel Angela* k. a. Bernadette szerepét kedves naiv alakká varázsolta, *Kótai Mariska* k. a. pedig Potetné és Piri szerepeit az egész darab élénkségére kiható temperamentummal oldotta meg. Bájos kis szobalány volt *Berta Piroska* k. a., mint Dubois marquisené, ügyesen énekelt *Tombory Emma* k. a. és enivaló kis Bob volt *Mátray Ibolyka*. A férfiak között természetesen *Szentiványi Sándor* Bruck Valentin zenész szerepében a hivatásos színész teljes praecizitásával vezette a darabot s meglátszott, hogy már az előkészületekben tevékeny része volt abban, hogy a többi férfi szereplők is kivétel nélkül gondos tanulmányra valló sima alakításokkal oldhassák meg szerepeik nehézségeit. Így a közönség lelkes elismerését vívták az apa és fia *Csomay Imre*, *Verézy Ernő* és *Ferenz Ágoston*, utóbbi a kertész szerepében ügyesen alkalmazott maszkjával is. Az énekszámok között *Maróthy Mariska* k. a. szólóját nagy élvezettel hallgattuk s meglepett az a tőkély, amelylyel hangjával bánni tud. Az élvezetes este szereplőinek igyekezetét és fáradságát rendkívül sok taps és a virágcsokrok egész halma jutalmazta. A fél 11 óra körül végződött előadás után a szereplők és nézők nagy része átvonult a polgári társaskörbe, hol Oláh Feri zenéje mellett a hajnali órákig járt a tánc s vig poharazás. A Társaskörben a hölgyek közül jelen voltak: Császy Pálné, Csomay Imréné, Göde Györgyné, Jékei Károlyné, özv. Keresztes Sándorné, Kótai Lajosné, Lengyel Imréné, Papp Zsigmondné, Pethő Györgyné, Tombory Virgílné, Uray Gézőné, Verézy Antalné, Eder Teréz, Bertha Piroska, Göde Erzsike, Kótai Mariska, Leitner Margit, Lengyel Angela, Olga és Annuska, Maróthy Mariska és Juliska, Nagy Leona, Németh Olga, Pethő Ilonka, Tombory Emma és Aranka, Verézy Margit és Volkenberg Mariska.

A Szent Imre-Egyesület ünnepélye.

A budapesti Szent Imre-Ifjusági-Egyesület saját helyiségében (VIII. ker., Üllői-ut 22. sz.) mult vasárnap este 6 órakor sikerült szép ünnepélyt rendezett védőszentjének, szent Imre hercegnek tiszteletére. Fényes, előkelő hölgy- és férfi közönség gyűlt össze ismét a kör termében, hol a közélet egy-két hirneves férfa is megjelent. Az egyesület zenekara lelkes karmestérének, *Berkesnek* szakszerű vezetése alatt Boieldien „Bagdadi Kalifa“-jának Overture-jét adta elő szép sikerrel és nagy tetszéssel. Utána az ifjusági elnök, ifj. *Mailáth* György gróf csinos beszédet mondott. Az énekkar erre előadta *Berkesnek* ez alkalomra írt szép himnuszát „Szent Imre herceghez“. Az ünnepély IV. pontja volt *Rakovszky* István orsz. képviselőnek magvas, tanulságosan szép ünnepi beszéde, melyben visszatekintett a keresztény bölcsélet fejlődésére, szólott Aquinói szent Tamásról s végül kitartásra buzdította az ifjuságot, hogy választott jelvénye, a kereszt jelvénye alatt küzdjön továbbra is. Lelkes éljenzés és taps szállott a kitűnő és szeretett szónok felé. A zenekar által előadott Hunyadi-induló elhangzása után oszlani

kezdett a közönség bizonyára azon gondolattal, hogy ez az ifjuság jól megválasztotta a zászlóját, a jelvényt, a mely alatt ha tonábbra is lankadatlanul küzd, képes lesz mindig szolgálni a nagyot, a szépet, a jót.

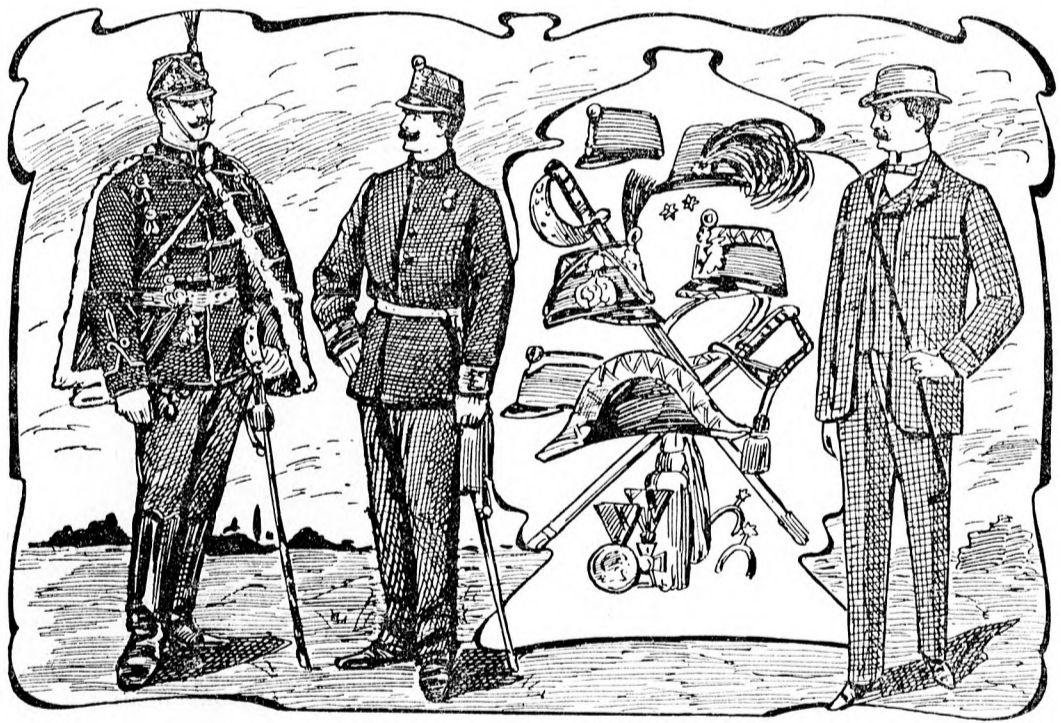
Vakmerő rablás. Régióta nem történt városunkban ilyen eset, mely méltán felizgatja az egész közönséget. Egy nagybányai kereskedőt, ki a Kossuth-kerten haladt keresztül gondtalanul, hogy a nemsókára induló vonattal hazautazzék, fényes nappal megtámadták és kifosztották mindenéből. *Konyárdy* Károly nagybányai fésüs az esküdtbíróhoz volt tanunak beidézve. Midőn dolgát végezte, haza akart menni, s utját a Kossuth-kerten vette keresztül. Itt *Varga Pál* és *Danó* Ágnes csavargó cigányok rátámadtak, a földre teperték, majd bevonszolták egy árokba, ahol a férfi a nyakát ragadta meg, mialatt a leány zsebeit fosztotta ki. A rendőrség kinyomozta a tetteseket, s átadta a kir. ügyészségnek. A gazemberek teljes beismerésben vannak.

Török A. és Társa Budapest. Ha szemlét tartunk a magyar királyi szabadalmazott osztálysorsjáték különböző főelárusítói között, önkénytelenül feltűnik a Török-bankház. Ez a czég ugyanis állandóan azt hirdeti, hogy Magyarországon legnagyobb osztálysorsjegyzület. Ennélfogva eltökéltük, hogy ily irányban tudakozódunk és érdeklődésünk folytán teljesen és egészen bebizo-

nyosodott, hogy ezen czég valóban a legnagyobb osztálysorsjáték-üzlet és a legtöbb sorsjegyet forgalmazta. A mi nem is csuda, mert ritkán ért egy czég ahhoz, hogy játszó vevőinek kegyét úgy megnyerje, mint Török A. és Társa. Ezen czég vevőköre folyton nagyobbodott és az állandó terjeszkedés alapján a Teréz-körut 46. sz. alatti főüzletén kívül még Váci-körut 4. Muzeum-körut 11. Erzsébet-körut 54. sz. alatti fióküzletei is vannak. A számtalan önkényt beérkezett hálanyilatkozat a szigoruan pontos és előzékeny üzletvezetésről tesz tanuságot s csakis ez tette lehetővé, hogy e czég m. kir. szabad. osztálysorsjáték igazgatóságától hízegő elismerésben részesült. A négy különböző kerületben levő üzletben minden ügy a legpontosabb kereskedelmi szabályok szerint intéződik el. Ennélfogva inditva érezzük magunkat a Török A. és Társa bankházát, melyben már nagyon sok és nagy nyeresémet nyertek, mindenkinek a legmelegebben ajánlani. A tervezet szerint az I. osztály huzása már a legközelebbi esütörtökön és pénteken lesz november 20. és 21-én. A sorsjegyek árai, dacára annak, hogy a tervezet tetemesen javult és nagyobb nyereseményeket tüntet fel, a régiék maradtak, például $\frac{1}{8}$ — 150 korona; $\frac{1}{4}$ — 3 korona; $\frac{1}{2}$ — 6 korona; $\frac{1}{1}$ — 12 korona. A ki tehát az osztálysorsjátékban részt akar veni, forduljon bizalommal Török A. és Társa bankházához, Budapest.

INGLIK JÓZSEF

polgári-, papi- és egyenruha-üzlete
Szatmáron, Deák-tér, (Városház-épület.)

Több egyenruházati intézet szerződött szállítója.

Készít mindennemű **polgári öltönyöket, papi reverendákat**; mindennemű öltöny készítésnél a fősztyl az **elegáns szabás és finom kivitelre** fektetem, a mellett teljes kezességet vállalok szállítmányaim valódi színe és tartosságáért.

Állandó nagy raktár honi és angol gyártmányu szövetekben. Első-rangu egyenruházati és hadi felszerelési intézet. Üzletem **nagy forgalma** által áruimat **olcsóbb ár mellett** szállithatom, mint bármely más czég.

Átalakítások gyorsan és olcsón eszközöltetnek.

Kérem ennélfogva engem becses megrendeléseivel megtisztelni, biztosítom, hogy a legcsekélyebb megrendelésnél is a legnagyobb megelégedésére fogok szolgálni.

Maradok kiváló tisztelettel:

INGLIK JÓZSEF

szabó-mester,

Tóth Albert

KÉPFESTÉSZETI SZOBRÁSZATI, OLTÁR ÉPÍTÉSI ÉS
ARANYOZÓ MŰTERME

✻ SZATMÁRON, ✻

Készíték oltárokat, szószékeket szentsirokat Lurdesi barlangokat és aekonosztásokat. Régi oltárok aranyozását *kitisztítom* és *kijavítom*. Továbbá műtermemben készíték szent **szobrokat** mindenféle nagyságban és kivitelben u. m. *fából műköből és gypszből*. Festek *oltárképeket, templommenyezetet, stáció* és *zászló képeket* művészies kivitelben. Festek mindenféle felekezeti templomokat. Továbbá *termeket, épületeket, szobákat*, elvállalok mindennemű *mázoló munkát, tapetázást, czímer és czégfestést, czégirást* mindenféle aranyozást *üveg, czég, tábla festését* és tükörfényű *aranyozását*, a legjutányosabb árakban.

Vidéki megrendelések pontosan teljesítettek.

A munka megtekintésénél utiköltséget nem számítok fel.

OLCSÓ KARÁCSONYI VÁSÁR

PÁSKUJ IMRE

HAZAI

IPARCSARNOKÁBAN

MEGKEZDÖDÖTT.

SZÁMOS CSALÁD LEHET BOLDOG

CSEKÉLY RIZIKÓ MELLETT

MAGYAR KIRÁLYI OSZTÁLYSORSJÁTEK ALTAL AMIRL

DÖNTŐ BIZONYÍTÉK

✻ AZON ELVITÁZHATLAN TÉNY, HOGY

MINDEN MÁSODIK SORSJEGY NYER.

KIOSZTÁSRA KERÜLNEK A SORSJEGYVÁSÁRLÓK KÖZÖTT A KÖVETKEZŐ NYEREMÉNYEK:

EGY MILLIÓ KORONA

ESETLEG

RESZL: **600.000 KORONA**

400.000 " "

200.000 " "

100.000 " "

90.000- 80.000- 70.000- STB-STB

a XI. sorsjáték I. osztályu húzása már NOVEMBER 20. és 21-en történik, s ehhez ismert szerencseszámaim ajánlja míg a készlet tart.

1/8 EREDETI SORSJEGY az I. OSZTÁLYRA 1.-

1/4 " " " " 3.-

1/2 " " " " 6.-

1 " " " " 12.-

BENKŐ BANKHÁZA BUDAPEST.

VI. ANDRÁSSY-ÚT 79.

FIGYELMEZTETÉS MEGRENDELÉSHÉZ LEVELEZŐLAP IS ALKALMAS!

MINDEN MEGBIZÁSHOZ POSTAI BEFIZETŐLAPOT

MELLÉKELÜNK, MIALTAL T. VEVŐINKNEK AZON ELŐNY, HOGY

BEFIZETÉSEIKET „PORTOMENTÉSEN” TELJESÍTETIK.

A bankházunkban vásárolt sorsjegyekre eső nyereményeket

bármely vidéki bank kifizeti, mégis-a titoktartás céljából

ajánlatos a nyert összegeket közvetlenül nálunk átvenni.

Ruházati műterem a főtiszt. papság részére

a „vöröskereszt”-hez.

Kitüntetve:

Bécs, Páris, London, Madrid, Brüssel, Bologne, Tunis, St.-Gilet stb.

SKARDA VILMOS

IV. Walteggasse I. Bécs. IV. Favoritenstrasse 28.

Ajánl

papi-, rend- és világi

RUHÁKAT;

havelokokat.

Biretumok, kollárék,

chemisettek, házi- és utisapkák, kapuciumok, cingulusok nagy választékban. Valamennyi készítmény a legjobb anyagból tartós és diszes kivitelben Szövetek méter számra is eladatnak.

EGYHÁZI SZEREK

végleges megrendelés után olcsón szállíttatnak.

Arjegyzékek és szövetminták ingyen ésbérmentv

Birtok parcellázás!

Tulajdonos **Debreczeni Első Takarékpénztár** megbízása folytán rendkívüli kedvező fizetésifeltételek mellett **f. évi használatra bérbeadjuk** vagy **eladjuk holdankinti parcellákban Nagy-Ar községben** (f.-gyarmati járás) levő I. oszt. szántó és kaszálóból álló mintegy

1400 holdas nemesi birtokot,

(legmodernebb emeletes kastély, kiválóan gondozott park és gazdasági épületekkel.) -- Venni vagy bérelni szándékozók forduljanak levéllileg vagy személyesen nagyari, fehérgyarmati vagy szatmári irodánkhoz.

Ezzel kapcsolatosan értesítjük a n. é. közönséget, hogy **budapesti első rangú pénztézetnél 15-70-ig terjedő**

olesó törlesztéses kölcsön

kapható 600 koronától a legmagasabb összegig, első és második helyen a **legrövidebb idő alatt** oly kedvezményrel is, hogy **az adós elhalálozásával tartozása is megszűnik és az örökös tehermentes birtokhoz jut.** Meglevő terhek is átváltoztathatók ezen kedvezményes kölcsönre és esetleg **nagyobb összegre.**

Ügyfeleink kívánatára felvettük továbbá üzletkörünkbe az alábbi ügyletek lebonyolítását is:

- 1) Szerzünk **olesó személyi és váltóhitelt.**
- 2) Olesó kölcsönt **terményáru, értékpapír, sertés és marha állományra** anélkül, hogy a terményt vagy árut a tulajdonos befuvarozás és raktározás költségeivel terhelné.
- 3) Közvetítjük helybeli vagy vidéki **pénztézetek és részvénytársaságok részvényeinek eladását és vételét.**
- 4) **Birtokok parcellázását, birtokok és házak eladását, vételét, bérbeadását és bérbe vételét.**
- 5) Nyilvántartjuk a felsorolt kereskedelmi ügyekben a **keresletet és kínálatot.**

Neuschlosz Testvérek

törvényszikleg bejegyzett cég, **BANK-BIZOMÁNYOSOK.** Szatmári iroda: **Árpád-utca 20. Telefon sz. 16.**

Szőlőoltványok

szokvány minőségben és európai nemes gyökeres és sima vesszőkmélyn **leszállított áron. Oltványok ezre 90-100 ft.** Mindenik a legkiválóbb bor- és csemegefajokból, fajtisztán teljes jóállással. Ha a szállítvány a megrendelésnek meg nem felel, úgy az oda- és visszazárlási költséget, valamint a megrendelő által kifizetett összeget hiány nélkül azonnal visszafizetem. Így mindenki ebbeli szükségletét az én költségemen házához szállítva tekintheti meg.

Élőkerítés.

Gleditschia esemeték és magvak.

Óriás tövisű, igen gyorsan fejlődő sűrűnövény. Ez az egyedül, melyből oly örökös kerítés nevelhető pár év alatt, rendkívül esékly kiadással, melyen nemhogy ember, de semmiféle állat, még az apró nyulak sem hatolhatnak át, úgy hogy a bekerített részek teljesen kuleszalárthatók. **Minden rendeléshez rajzokkal ellátott útlevelét és kezelési utasítás mellékeltek.** Bővebb tájékozás végett szíves fénynyomatu díszes árjegyzékek ingyen és bérmentve küldetnek, rendelési kötelezettség nélkül. Az árjegyzésen kívül egy oly könyvet kap ezzel, ki címét egy levelezőlapon tudatja, mely nincsen az a ház vagy család, a hol annak tartalmát haszonra ne fordítanák, városban, falun, puszán, gazdag vagy szegény családnál egyaránt. Így még azoknak is érdekében áll, kik rendelni semmit nem akarnak, mert benne számos oly közlemények foglaltatnak, melyek mindenkinek nagy szolgáltatást tesznek.

Dióesemeték. Kétéves, óriási jövődelmet biztosító váltónál fogva, ennek tenyészése majd minden gazdaságban az utóbbi időben rendkívül elterjedt.

Cím: **„Ermelléki Első Szőlőoltvány-telep” Nagy Kágya, u. p. Székelyhid.**

Legnagyobb raktár

teljesen felszerelt **szüretelési** és pinczegazdászati eszközökben. Gyári áron szállít kiünő szerkezetű

„Mabille” rendszerű borsajtókat,

mely rendkívül esékly erőszükséglet mellett meglepő eredményt képes felmutatni. Magas nyomású és folyton működő **sajtókat**, munkaképesség 12 óra alatt 15.000 kilogram szőlő.

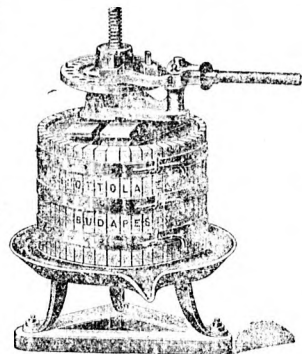
Legjobb szerkezetű szőlőzuzók, gyümölessajtók, borszivattyu, erjesztő edények.

Nagy választék a legfinomabb **szőlőszedő** és **válogató ollókban.**

SCHOTTOLA ERNŐNÉL,

Budapesten, szőlő és pinczegazdászati osztálya
VI. Andrassy ut 2.

Arjegyzék és ismertetések ingyen és bérmentve!

MEGHIVÓ

a legesélydúsabb **osztálysorsjáték** húzásához.
m. kir. szabadalm.

A legközelebb kezdődő **XI. sorsjáték első osztálya** húzásai már **november 20-án és 21-én** ejtetnek meg.
Sorsolás alá kerül

14 milló 459 ezer korona készpénzben.

Remélem, hogy mint eddig, ezentul is egy nagy része a nyereményeknek a szerencsésjéről hirneves főárudám t. ügyfeleinek fog jutni. Az elmúlt X. sorsjáték

80.000 koronás főnyereménye

az általam adott **99590. számú sorsjegyre** esett,

melyből két negyedrészt szatmári ügyfeleim nyertek.

Főleg ezen körülmény indit engem arra, hogy Szatmár és Vidéke n. é. közönségének a már küszöbön levő új sorsjátékra figyelmét felhívjam és szolgálataimat felajánljam; megjegyzem, hogy más osztálysorsjáték főárudákkal szemben t. ügyfeleimet a legmesszebb menő előnyökben részesitem, a mennyiben a küldemények után semmiféle költséget sem számítok és a nyereményeket szintén minden levonás nélkül **azonnal** kifizetem.

Az I. osztályú sorsjegyek hivatalosan megállapított ára:

egy egész eredeti sorsjegyéért 12. — korona

„ fél ” ” **6. — ”**

„ negyed ” ” **3. — ”**

„ nyolczad ” ” **1.50 ”**

Az eredeti sorsjegyeket a pénznek postautalványon való előzetes beküldése ellenében, vagy utánvételt mellett küldöm szét.

Hivatalos játékterveket előzetesen, nyereményjegyzékeket pedig a húzások után azonnal díjtalanul és bérmentve küldök.

Kérem a megrendelést mielőbb, de legkésőbb **f. é. november hó 19-ig** közvetlenül hozzám juttatni.

Kiváló tisztelettel:

KÖVÁRY ÁRMIN

bank- és váltó üzlete,
az osztálysorsjáték főelárusító helye,
Budapesten, IV Ferencziktére 9. szám.

HIRDETÉSEK

jutányos árban vétetnek fel
A KIADÓHIVATALBAN.